

Interjú a Klubrádióban 2012. szeptember 28-án

Aláírás a Horthy-korszak újjáélesztése ellen

Kerék-Bárczy Szabolcs

Bolgár György: - Ön korábban a Magyar Demokrata Fórum elnökségének tagja volt, mostanában a Szabadság és Reform Intézet ügyvezető igazgatója és ráadásul közpolitikusnak nevezi magát. Hadd kezdjem ezzel, ez mit jelent, miért gondolja magáról, hogy közpolitikus?

Kerék-Bárczy Szabolcs: - Ezt azért gondolom magamról szerénytelenül, mert a Szabadság és Reform Intézet közpolitikai kutatásokkal foglalkozik, tehát olyan mindennapi életet érintő kérdésekkel, mint az egészségügy, az oktatás, a társadalombiztosítás, a nyugdíjrendszer, a külpolitika és így tovább, amelyeket tudományos igényvel, de gyakorlati hasznosítás vagy hasznosulás szempontjából közelítünk meg. Egyébként én ezt is tanultam valahol az egyetemen, tehát mondjuk adja magát ez a kérdés.

- Nem ezért hívtam egyébként, hogy ezt elmagyarázza – ez csak egy felvezető értelmezés volt –, hanem mert ma sajtótájékoztatót tartott többedmagával, és ennek a sajtótájékoztatónak az volt a témája, hogy mintegy száz magyar közismert közszereplő, értelmiségi, filozófus, történész, művész, mérnök, üzletember kibocsátott egy felhívást, amelyben arra szólítják fel a társadalmat, hogy akadályozza meg a Horthy-korszak tudatos újjáélesztését. Kik vannak ebben? Kezdjük először ezzel, említsen néhány közismert nevet, hogy kik azok, akik attól tartanak, hogy erre bizony egy szisztematikus kísérlet történik.

- Igen, egészen különböző hátterű emberek van ebben, Bauer Tamás, Békesi László, Bojár Gábor, Bokros Lajos.

- Csak hogy a névsor elejéről kezdjen idézni.

- Igen, csak hogy a névsor elejéről, Csillag Ádám, Gálvölgyi János, Heller Ágnes, Karsai László, Niedermüller Péter, Tamás Gáspár Miklós, Magyar Bálint. Egy sor olyan tekintélyes, liberális, szabadelvű, néhány konzervatív ember és szabadelvű konzervatív is, például Hack Péter, akik fontosnak tartják azt, hogy felemeljék a szavukat az ellen, amit ma sajnos tapasztalunk, mint megannyiszor a 20. században, hogy itt gyakorlatilag a történelem a napi nyers politika szolgáltatójává zuhant le ismét. A hatalom a történelemből úgy mazsoláz, ahogy éppen megfelel az érdekeinek. Ebből sok jó nem sült ki, mert a történészek feladata, hogy árnyaltan értelmezzenek egy-egy kort, nem pedig a politikusoké, másrészt azt látjuk, hogy ha egy-egy történelmi kort a politika kritikátlanul átvesz és kisajátít, akkor annak mindig negatív vége lesz. Nem tartom a 20. század egyetlen történelmi korszakát sem olyan modellnek, amire egy az egyben büszkék lehetünk és amelyet követendő példának tarthatnánk, szemben például a németekkel, franciákkal vagy más nyugat-európai nemzetekkel, amelyek szembenéztek a történelmükkel. Nyilván más helyzetben is voltak akár a második világháború után vagy a legújabb korban, de

megspórolhatnánk magunknak ezt, és a jövőbe tekinthetnénk, mert a múlt erőforrások merítésére vagy tanulságok levonására való. Orbán Viktorék, a Fidesz és az egész mai magyar hatalom a náci eszmék mellett az utolsó leheletükig kitartó embereket – Nyirő Józsefet, másokat, antiszemitékat, az emberi méltóságot nem tisztelő embereket – emelik az életútjuk alapján példaképekké. Ezt azzal magyarázzák, hogy a példaképek nem egy-egy cselekedet miatt válnak azzá, hanem az egész életművük, az egész örökségük miatt, viszont ezzel nem szolgálják a mai demokratikus Magyarországot, nem szolgálják a jövőt, nem szolgálják a gyerekeim jövőjét, élnetlenné teszik az országot. Magyarország nem egy együttműködésre, kompromisszumkészésre, konszenzusteremtésre épülő kultúra, sajnos nem ilyen volt a történelmünk, ideje lenne, hogy ezt elkezdjük.

- Végül is kinek a kezdeményezése ez és milyen céllal? A cél elvileg nagyon jó, követendő és támogatható, de vagy eltűnik a semmiben a következő napokban vagy lesz belőle valami. Alaptalanul érzékelem azt, hogy esetleg megpróbálja Ön vagy mások valahogy összefogni a Fidesztől középre és balra álló értelmiséget, hogy próbáljanak alapvető dolgokban összefogni, és megteremteni az elvi és ha tetszik, ideológiai alapját annak, hogyan lehet majd fellépni az Orbán-kormány ellen? Vagy ez túlzott, amit ebbe a kezdeményezésbe belelátok?

- Nekem hízelgő – természetesen érdemtelenül az –, amit Ön most ebbe belemagyaráz, de nyilván nem lenne rossz, ha lehetne egy ilyen kifutása is a dolognak. Négyen kezdeményeztük ezt, Kovács Kriszta színművész, énekes, Fábry Péter író, Garai-Édler Eszter és jómagam. A célunk nem volt más, mint amit egyébként Bornai Tibor is megfogalmazott a sajtótájékoztatón, hogy az értelmiségnek van egyfajta felelőssége akkor is, ha akar politikával foglalkozni, ha nem, ha beleártja magát a közéletbe, ha nem, akármilyen szinten. Ha tudunk valamit a világról, ha azt gondoljuk, hogy mérsékeltek vagyunk, de határozottan van véleményünk arról, ami körülöttünk folyik és a jövő iránt érzünk valami felelősséget, meg kell szólalnunk, és most ez a helyzet. Ha semmi mást nem tud elérni ez a százegynéhány ember – és akik még csatlakoznak hozzánk –, mint hogy azt mondjuk, nem félünk, nem vagyunk egyedül, hogy vannak bizonyos sarokpontok, értékek, amelyek összekötnék bennünket sokkal inkább, mint ami elválaszt bennünket, akkor már jó. Egész biztos, hogy ez a száz ember sokfélével gondol a nyugdíjrendszer reformjáról, az oktatásról, a társadalombiztosításról vagy más kérdésekről, de itt most nem az a kérdés, hanem hogy megbillent a jogállam, hogy a mai hatalom, az Orbán-kormányzat olyan idoloikat emel a nemzet panteonjába, akik pusztulást, károkat okoztak az ország lakossága egy jelentős részének. Ők nem valók erre a szerepre, még akkor se, ha egyikük-másikuk tevékenysége árnyaltabb megközelítést igényel, de nem mondhatjuk azt, hogy példaképek. Ha semmi mást nem érünk el, mint azt, hogy elmondjuk – a külföldnek is –, hogy ez az ország nemcsak Orbán Viktorokból, a Fidesz és a Jobbik kulturális koalícióját megvalósító szélsőséges, kirekesztő, türelmetlen emberekből áll. Még egy üzenetünk van, amit Fábry Péter fogalmazott meg nagyon markánsan – és örülök, hogy ő és nem én, mert magamat egy szabadelvű konzervatívnek vallom –, ez az üzenet a konzervatív embereknek szól, hogy nem az a konzervativizmus és nem az a politikai kereszténydemokrácia, ami Magyarországon megvalósul. Churchill, de Gaulle és Adenauer, három konzervatív ember volt az európai gondolat fundamentuma, megalapítója és csatlakoztak

még a politikai paletta minden részéről más tekintélyes emberek hozzájuk. Az ő örökségük nem az a fajta konzervatívna hazudott fundamentalista örökség, amelyet ma az Orbán-kormány képvisel.

- És nem a Hitlerrel, a Mussolinival szövetséges Horthy-korszak.

- Természetesen, ez is elhangzott a sajtótájékoztatón. Adenauert is lecsukták néhányszor a két háború között azért, mert kitartott az elvei mellett, Churchill sem mondható éppen a szélsőséges eszmék képviselőjének vagy igenlőjének. Itt van egy konzervatív és kereszténydemokrata hagyomány, mint ahogy van egy nagyon komoly szociáldemokrata, progresszív, polgári és más hagyomány is. Egyébként Magyarországon a jelenlegi kormányzat – csak zárójelben jegyzem meg – a népi írók egy részét piedesztálra állíthatná, mondjuk Pethő Sándort, akinek a Magyar Nemzete, az öröksége mivé lett végül. Azért van itt néhány olyan polgári bal- és jobboldali konzervatív és másilyen magyar személyiség, akik a két háború között igencsak küzdöttek a földreformért, a társadalmi reformokért, a fejlődésért, a demokráciáért, a törvény előtti egyenlőségért, róluk mégsem hallani semmit.

- Még akár Horthy is lehetne követésre méltó példa, ha a zsidók deportálásának megkezdésekor saját maga személyében szakított volna a Horthy-korszakkal és annak politikájával, mert akkor visszamenőleg sok mindent megbocsáthatóvá tehetett volna és példát mutatott volna az utána következőknek, de nem ez történt.

- Visszatérve arra, hogy mi lehet mindennek a haszna. Az, hogy lehet előretekinteni, hogy igenis van a magyar történelemben olyan hagyomány, amely előremutat. Szerintem nincsenek olyan történelmi korok, amiket egy az egyben példaként említhetnénk, de emberek, irányzatok, törekvések vannak. A jövőben kell élnünk, a jövőben kizárólag a gyerekeink jövőjét kell építenünk. Fontosak a gyökerek, nagyon fontos a múlt, de a tanulságok levonása és az erőforrás-merítés miatt fontos. Ez a kormány nem ezt teszi, és mi igenis baloldaliak, balliberálisok, szabadelvűek, konzervatívok, szabadelvű konzervatívok, mindenféle értékrendet képviselő emberek vagyunk, akik szeretnék országnak-világnak azt mondani, hogy eddig és ne tovább, hogy itt lehet együttműködés politikai célok és pártpolitikai célok mentén, az egy teljesen más kérdés, de értékrend alapján is az kéne. Ez a közös hazánk, felelősek vagyunk egymásért, itt kell nevelnünk mindannyiunk gyerekeit, ebben az országban szeretnénk jól érezni magunkat, hagyjuk békén egymást, ne akarjunk rátelepedni a másokra, világosan jelöljük ki azt az irányt, amelybe az ország akar haladni. Ez nem egy olyan bonyolult dolog.

- Ez nem bonyolult, csak kérdéses, hogy egy felhívással elérhető-e. Ezért is próbáltam arra következtetni a felhívás kibocsátásából, hogy hátha valami mást is terveznek, mert ha megmarad száz-egynéhány értelmiségi ügyének ez, akkor szépen megírták, hogy mit gondolnak, de ez kevés, ettől nem fogunk jobban élni, normálisabb körülmények között. Szóval nem próbálnak, vagy nem próbál valami mozgalmat szervezni vagy elkezdni valamit a

társadalomban – nem feltétlenül csak értelmiségiek között –, hogy ez az alapvető demokratikus együttműködés egyre jobban megvalósítható vagy közel hozható legyen?

- Jogos a kérdés. Többen gondolkodunk ezen, és adott esetben kutatóintézetekben működünk, sokan az aláírók közül pártokban vagy pártok környékén vannak, sokan beszélnek 2014-ben a demokratikus ellenzék valamiféle fajta együttműködéséről, nem álmvilágban élő együttműködésről meg nem légvárakról, hanem a haza érdekében megvalósuló együttműködésről. Azt gondolom, hogy ha semmi mást nem csinálunk, mint hogy szokjuk egymást, barátkozunk egymással – adott esetben az elmúlt húsz évben ez a száz-egynéhány ember teljesen más oldalakon állt és küzdöttek egymással –, és eljutunk egy olyan szintre, hogy tudunk egymással beszélni, meg tudjuk egymás kezét fogni, egymás szemébe tudunk nézni, akkor ez lehet egyfajta hozzájárulás ahhoz, hogy 2014-ben a demokratikus ellenzék értelmes célok mellett, a haza érdekében, nem demagóg módon, ezt az oligarchikus maffiaállamot, amelyet most beteljesít és kiteljesít teljes mértékben Orbán Viktor és csapata, le tudjuk építeni, neki tudjunk menni. Szerintem igenis lehet ennek praktikus együttműködési alapja. Nem hiszem, hogy ez a száz-egynéhány ember önmagában alapítana egy mozgalmat vagy bármit, nem ez a cél, hanem az, hogy bátorítsuk a különböző szervezeteket, legyenek ezek civil szervezetek vagy pártok. Bátorítsuk azokat az embereket, akik bizonytalanok. Nem kell egy olyan párt, aki sovén módon a saját egyedi érdekeit szolgálva megy előre, és rámutassunk arra, hogy ez nem megy, a haza közös, mindannyiunk hazája. Valamilyen együttműködés kultúráját kéne megvalósítani. Ha ezt el tudja érni ez a száz-egynéhány ember – és akik még reményeink szerint csatlakoznak majd ehhez a felhíváshoz –, szerintem az már egy olyan maximális ambíció lenne, amit igazából ebben a széthúzó világban nem is remélhet az ember. Mi azért mégis ezt reméljük.